Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 185. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го СЕРПНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 26, 1980 No. 185. VOL. LXXXVII.

В кінці цього тижня відбудеться Здвиг СУМ-А

Елленвіл, Н.Й. — В кінці цього тижня, 30, 31-го сєрпня і 1-го вересня ц.р., (День Праці) тут на власній Оселі відбуватиметься Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг Спілки Української Молоді Америки, що проходитиме під гаслом: „Борись за Україну — ми волі сини" і вшановуватиме 30-ту річницю геройської смерти на полі бою Головного Командира УПА ген. хор. Романа Шухевича — Тараса Чупринку та наголошуватиме потребу звільнення з ув'язнення його сина Юрія з родиною.

В програмі Здвигу передбачено: в суботу, 30-го серпня, год. 12-та вполудне відкриття, спортові змагання молоді, святочний концерт о год. 7-й вечора і забава. В неділю, 31-го серпня — Торжественні Служби Божі о год. 10-ій рано, маніфестаційна частина о год. 12 вполудне, з участю молоді, представників політичного і громадського світу та запрошених американських гостей, турнір дружин копаного м'яча друга концертова частина, забави тощо. У маніфестації і мистецьких частинах братиме участь духова оркестра СУМ з Монтреалю.

Комендантом цьогорічного Здвигу є Роман Зварич, писарем — Нуся Вох, бунчужним Степан Кіра, мистецьким керівником — Корнель Висилик. До команди входить ще 18 інших осіб — референтів різних ділянок.

Крайова Управа СУМ-А і Команда запрошують на Здвиг все українське громадянство, а молодь зокрема.

З Ню Йорку і Асторії від'їдуть на Здвиг окремі автобуси в суботу і неділю. Голоситись треба в канцелярії Осередку СУМ-А при 136 2-га евеню (для Ню Йорку) і в Івана Вітюка на Асторії, тел 726-9506.

ФЕСТИВАЛЬ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ПРОЙШОВ З ВЕЛИКИМ УСПІХОМ

Філядельфія, Па. (Н.П.). — У п'ятницю, 15-го серпня ц.р., відбувся тут у Робін Гуд Делл (схід) фестиваль музики, співу і танцю „Гомін України", влаштований старанням Українського Конгресового Комітету Америки, Відділ у Філядельфії, при співпраці Департаменту розваг уряду міста.

Цьогорічний фестиваль був присвячений Василеві Авраменкові з нагоди 85-річчя цього найславнішого хореографа українського народного танку у вільному світі. Не зважаючи на дощову погоду, у фестивалі взяло участь біля 6,000 осіб. Через сильні дощі в околицях Філядельфії деякі автобуси з учасниками не могли приїхати на концерт.

У програмі концерту брали участь визначні солісти — оперові співаки Рената Бабак, меццо-сопрано, і Павло Плішка, провідний бас із Метрополітальної опери, та як акомпаньятор концертовий піяніст Тома Гриньків, а також скрипаль Ярослав Ласовський у фортепіяновому супроводі своєї 15-літньої доні Оксани. Солісти виконували у переважаючій більшості твори українських композиторів.

Хор „Прометей" під батутою Михайла Длябоги виступив із оновленим репертуаром високої музичної вартости. Чільним солістом був Павло Плішка у творі „Вибір гетьмана" („У неділеньку у святую", слова Т. Шевченка, музика К. Стеценка). Солістами в інших творах були — Іван Гош, тенор; Омелян Татунчак, тенор; і Ігор Кушнір, бас-баритон. Акомпаньювала піяністка Ірина Пелех.

Танцювальні точки програми виконав відомий вже у Філядельфії ансамбль „Дунай" із Ст. Кетеринс, Канада, під проводом хореографа Ореста Самця.

Концерт відкрито співом гимнів — американського й українського у виконані солістів Павла Плішка і Ренати Бабак. Проф. д-р Петро Стерчо, голова місцевого Відділу УККА, привітав присутніх на черговому українському фестивалі, а тоді особливо святочно привітав ювілята Василя Авраменка, якому молодь вручила китиці квітів — від ансамблів українського народного танку — „Дунай", СУМ-А, „Черемош" і „Волошки". При кінці концерту проф. д-р Петро Стерчо подякував учасникам програми — солістам і дириґентам хору та провідникові ансамблю за їх високо мистецьке виконання, а тоді сердечно привітав почесних гостей — президента Міської ради Джозєфа Е. Колмана, що уможливив проведення фестивалю, і Архиєпископа Мирослава Любачівського, які подякували за запрошення на цю вдалу мистецьку імпрезу.

Влаштуванням фестивалю займався комітет у складі: голова — проф. д-р Петро Стерчо, заступники голови — д-р Наталія Пазуняк, мгр Іван Скочиляс, Петро Тарнавський; члени: М. Баранецький, О. Бак-Бойчук, І. Даньківський, П. Ґенгало, мгр В. Яців, Марія Касіян, Віра Кліш, д-р П. Клюк, мгр Уляна Мазуркевич, С. Новаківський, інж. М. Нич, Д. Ткачук, В. Тисак і В. Василащук. Дорадники: Джанет Аспен, проф Данило Богатий, д-р Олена Стерчо і Юрій Стерчо. Сценою завідував Микола Бойчук.

ЦЕНТР ПЕРЕВІРКИ ПРОДУКТИВНОСТИ енергії Інституту Мельона у Вашінґтоні видав ґрунтовну студію забезпечення американського ринку пальним. В цій студії автори доводять, що комбінація енерґії з природних ресурсів і з синтетичних, випродукованих на заводах, повинна повністю забезпечити в майбутньому потреби американського ринку. Але при передумові постійного зросту ощадностей на вживанню енерґії, а у відношенні до автомобіля — піднесення його видайности уживання пального. Одначе автори попереджають, що коло 2000 року буде осягнений вершок продуктивности пального. Після досягнення вершка прийде довгий період стабільности. Отже не можна буде вкалькульовувати в розрахунки можливости кращих осягів.

Починаючи від цього числа до понеділка 1-го вересня ц.р., головний редактор Зенон Снилик перебуватиме на вакаціях. В його заступстві газету редаґуватиме ред. Володимир Левенець.

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ ДИВІЗІЙНИКІВ В ҐЛЕН СПЕЙ

Ґлен Спей, Н.Й. — В днях 30,31 серпня і 1-го вересня ц.р. тут на Оселі Українського Братського Союзу „Верховина" відбуватиметься товариська зустріч колишніх дивізійників і традиційна забава в суботу, 30-го серпня (початок год. 9-та вечора) до якої приграватиме оркестра Богдана Гірняка.

Арґентина й Бразилія поглиблюють співпрацю

Ріо де Жанейро. — До Бразилії прибув президент Арґентини Хорґе Рафаель Віделя з ревізитою на недавню візиту бразилійського президента Жоао Баптіста Фіґередо в Арґентині. Президент Віделя виступив перед бразилійським конґресом з промовою, в якій він з'ясував напрямні арґентинської політики та обґрунтував потребу арґентинсько-бразилійської співпраці. Члени Конґресу прийняли його холодно, даючи тим вислів своєму непогодженню з політикою твердої руки, яку стосує уряд президента віделі.

Візита президента Віделі до Бразилії, як і перед тим візита президента Фіґередо до Арґентини, закінчили довгий період ривалізації між тими двома країнами, які протягом довгих десятків років конкурували між собою за здобуття домінуючого впливу в Південній Америці. Ілюстрацією до цього був факт, що ті візити відбулися сорок років після останньої такої візити між обидвома країнами.

Президинт Віделя у свому виступі зайняв поставу до критики його уряду за тверду політику „На диво багато західніх країн не розуміє важкости проблеми і або припадково, або тенденційно уникають відповіді на велике питання та спрямовують свій критицизм на небажані й жалюгідні наслідки тієї війни, що нам накинено" — такими словами мотивував президент Віделя свою рішучу боротьбу з тероризмом, який загрожував розвалом суспільства и держави Арґентини. Бразилія також перейшла через такий період і такі засоби й тепер військовий режим ступнево переводить лібералізацію й демократизацію державної влади.

Президент Віделя заповів, що обидві найбільші країни Південної Америки послідовно змагатимуть до того щоб створити „єдність підконтиненту", яким є Південна Америка. В дусі тієї єдности обидва президенти підписали договір про повну співпрацю в розбудові нуклеарної енерґії та про підготову заходів для побудови трубопроводу для достав земного газу з багатих газових родовищ Арґентини до Бразилії. Так само обидва президенти погодилися в потребі продовжати й поглиблювати співпрацю в використанні могитніх сточищ рік Парани-Параґваю. Дотеперішні успіхи спільного використання, що його започаткував договір 1979 року вийнятково великі, всебічні, та вийшли на користь обидвом сторонам.

В Америці

КОНҐРЕСМЕН ДЖОН АНДЕРСОН, незалежний кандидат на президента заявив кореспондентам, що в найближчих 10-ох днях він офіційно проголосить кандидата на віцепрезидента, яким правдоподібно буде колишній губернатор стейту Висконсин Петрік Джей Люсі. Дорадники Андерсона заявили, що є ще також принаймні два інші кандидати — Кевін Г. Вайт з Бостону і колишня конґресменка з Тексасу Барбара Джордан. Андерсон перший раз відкрито признався, що т.зв. „крайове об'єднання", тобто його евентуальні прихильники у виборах осінню цього року, включатиме видатних демократів.

ГОЛОВНІ СТРАТЕГИ передвиборчої кампанії президента Джіммі Картера заявили, що вони шукають іншого спонзора для зорганізування публічних дебат на телебаченні поміж кандидатими на президента, бо Демократична партія не вдоволена процедурою, яку стосує Ліґа голосуючих жінок. Ця Ліґа була спонзором таких дебат в 1976 році. Речники Картера заявили, що Ліґа, підготовляючись до публічної дискусії, навіть не вважала за відповідне сконтактуватися з табором Картера і не поінформувала лідерів Демократичної партії про цьогорічну процедуру дебат. Політичні спостерігачі, однак, уважають, що Картер і Демократична партія не хочуть допустити до публічної дебати незалежного кандидата на президента конґресмена Джона Андерсона.

КАНДИДАН НА ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА з Республіканської партії Джордж Буш перебуває тепер у Китайській Народній Республіці. Спершу китайські лідери прийняли Буша дуже холодно і не виявляли охоти зустрічатися з ним на розмовах. Пізніше однак, коли Буш заявив, що його пиїзд до Китаю нагадує приємне прибуття до власної хати, атмосфера, як кажуть кореспонденти, „петеплішала". Чолового республіканця прийняв на розмову міністер закордонних справ Гуанґ Гуа, а також заступник прем'єра Денґ Шіаопінґ. Обидва китайські політики нагадали Бушеві, що зміна у відносинах між Китаєм і ЗСА може принести багато шкід.

ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ З ЗСА нарікають, що Америці діє понад 100 різних урядових статистичних бюр, в яких затруднені понад 29,000 працівників. Вдерження цього великого апарату коштує річно американських податковців понад один більйон долярів. Деякі політичні і громадські організації звернулися з цією справою до федерального і стейтових урядів, а також до конґресменів і сенаторів, прохаючи їх впливати на зміну ситуації.

В КАНАДІ, ТІЛЬКИ В САМІЙ провінції Альберті, живе приблизно 1,800 американських громадян віком від 18-20 років, які підлягають реєстрації до військової служби. Американський консулят у Калгарах перестеріг американців, що зігнорування цієї справи може мати погані наслідки. Консулят закликає молодих американців реєструватися і не вирікатися американського громадянства, бо реєстрація не є рівнозначна з покликанням до військової служби.

БРАТ ПРЕЗИДЕНТА БІЛЛІ Картер зізнаючи перед сенатською підкомісією, заявив, що уряд Лівії ніколи не звертався до нього, щоб він впливав на зміну політики Вашінґтону супроти тієї держави. Виступаючи перший раз під присягою перед підкомісією Біллі Картер заперечив поголоски, що він інтервенював в користь лівійського уряду перед Урядом ЗСА і ніколи не розмовляв на ці теми з братом.

ДЖОЙС МІЛЛЕР, ПЕРША ЖІНКА в історії існування профспілки Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Орґанізацій, була найменована до Екзекутивної ради. Дж. Міллер є президентом Коаліції жінок об'єднаних у профспілках. Біля десять років жінки-члени профспілки домагалися найменування їхньої кандидатки до Екзекутивної ради АФЛ-КІО.

ВЕЛИКІ ПЕРЕМІНИ В ПОЛЬЩІ; ЗВІЛЬНЕНО ПРЕМ'ЄРА І П'ЯТЬОХ ІНШИХ ЧЛЕНІВ ПОЛІТБЮРА

Варшава. — В кінці минулого тижня наступили великі переміни в Польщі у зв'язку з довготриваючим страйком робітників в Ґданську і багатьох інших прибалтійських містах і містечках. Едвард Ґєрек, перший секретар польської Комуністичної Польщі, виступив знову на телебаченні, заповідаючи не тільки особливі зміни в партії і урляді, але також економічні полегші та більшу співучасть робітників у керівництві підприємствами та виборність профспілок через бальоти.

Новий прем'єр польського уряду Йозеф Пінковскі

Політичні спостерігачі, як вже від самого початку страйку слідкують за розвитком подій в комуністичній Польщі кажуть, що реорганізація, яка наступила є найбільшою за 10 років, а такого потрясення партія не переживала за 36 років свого існування. Звільнені, крім прем'єр-міністра Едварда Бабюха, були: Тадеуш Пика, заступник прем'єра, Єжи Лукасєвіч, Дзіслав Зандаровскі, Еміль Вояшек, Генрик Кісень і Александер Копец. Рішенням Політбюра на місце прем'єра Бабюха прийшов Йозеф Пінковскі, але закордонні коресподенти кажуть, що всі заступства треба трактувати як тимчасові, бо остаточне рішення у справі заступства наступить аж після полагодження страйку в Польщі.

Серед викинених з Політбюра є також Ян Шидляк, лідер профспілкової ради, яка, як відомо повністю підпорядкована урядові і Компартії, як в усіх комуністичних країнах, включно із Совєтським Союзом. Його викинення із Політбюра пояснюють обіцянкою Ґєрека про виборність профспілок через бальоти робітників. Концесія Ґєрека не має прицеденту досі в комуністичному світі, — кажуть західні дипломати, — бо це є свого роду визнання комуністичного лідера, що інтереси робітників в комуністичній державі не були належно хоронені державою. Очевидно, з виборністю вільних профспілок треба б почекати, — кажуть політичні спостерігачі, бо це може була чергова голосновна обіцянка комуністичного уряду. Серйозніше радше треба трактувати, на їхню думку, обіцянки економічного порядку які, за допомогою Заходу, може вдасться Польщі поправити. Вже самий факт, що Ґєрек признається, що Компартія поробила цілий ряд основних помилок на економічному відтинку вказує, що рібітники в Польщі зближаються до своєї перемоги. З цим погоджуються майже всі західні аналітики і кореспонденти, які покривають події в Польщі. Ґєрек, крім обіцянок, повторив свої слова з минулого тижня, що тільки соціялістична Польща може задержати свою самостійність і незалежність, натякаючи тим самим на можливість військової інтервенції Совєтського Союзу чи країн Варшавського Пакту.

У світі

У ПЕКІНІ УСУНЕНО з головної площі міста портрети Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна. Портрети ті непропорційної величини висіли на площі Тіян Ан Мен. Вже від довшого були суґестії, щоб їх позбутися, головно портрету Сталіна. Одначе тим портретом китайські комуністи неначе символізували свій конфлікт з московськими комуністами та підкрелювали свій закид у їхній бік, що вони „скотилися до ревізнізму", бо Сталін, якого в Москві нібито відсувають, був керівником і залишається символом російського комунізму. Залишився таким чином тільки портрет Мао Задунга, який також деякі власні китайські „ревізіоністи", хотіли усунути, але покищо не змогли. Речник КПК, після усунення портретів тих чотирьох комуністичних „святих", пояснив, що вони мали висіти тільки при нагоді великих свят, але від часів пролетарської культурної революції їх залишено на кожний день.

ЗАПОВІДАНІ ВЕЛИКІ ПЕРСОНАЛЬНІ зміни на головних постах КНР і КПК, що будуть переведені в часі Всекитайського народного конгресу, який починається 30-го серпня ц.р. Постійний Комітет Конгресу, який є його найвищим керівним тілом і взагалі одним з найважливіших керівних елементів сучасної системи в Китаї відбув свою сесію, на якій обговорено методи переведення цих змін. Припускають, що зміни стосуватимуться також двох головних архітектів сучасної китайської політики: Гуа Ґуофенга, голови партії і прем'єра, та Денґ Шіяопінга, першого віцепрем'єра. Обидва вони мали б відійти зі своїх державних постів і займатися тільки партійними справами. Згідно з китайською системою, яка в цьому випадку наслідує російську, комуністична партія плянує і вирішує всі засадничі питання, а уряд ті рішення переводить у життя. Згідно з повідомленням Нового Китайського інформаційного аґенства серед інших справ, які буде вирішувати конгрес, буде впровадження індивідуального доходового податку, якого досі не було.

ЗАХІДНЮ ЕВРОПУ СХВИЛЮВАЛА вістка, що нові совєтські танки, які прибувають на зміну дотеперішнім, покриті найновішою сталлю, яку дотепер мали тільки британці й американці. Йдеться про новий рід сталі, яку прозвано Чобгем і якої не можна пробити дотеперішніми протитанковими гарматами. Згідно з інформаціями, Совєтський Союз уже доставив такі танки сателітній Польщі й Болгарії, а інші сателіти чекають на них. Спосіб, як ту сталь дістали Совєти, дуже простий: колишній шах захотів закупити американські ХМ 1 Абрамс, які є тепер головною танковою зброєю ЗСА, бо довідався, що вони покриті тією сталлю. ЗСА відмовили. Тоді він закупив коло 875 англійських Чіфтейн, які також покриті тією сталлю. А коли шаха здетронізовано, деякі з тих танків разом з літаками Ф-14, що мали вийнятково засекречені ракети Сайдвайндер, дісталися в руки Совєтської Росії. Коротко: після цього большевики почали свою продукцію танків, покритих саме такими панцерами.

ЗФАБРИКУВАЛИ СПРАВУ МИКОЛИ ГОРБАЛЯ

Закордонне Представництво Української Гельсінкської групи, серед завдань якого є також взятий ним самим на себе обов'язок „збирати й систематизувати поточну інформацію про переслідування в Україні", надіслало до редакції „Свободи два свідчення про події, які розігралися навколо колишнього політв'язня і члена УГГрупи українського дисидента Миколи Горбаля і нарешті втягнули його знову у вир нових страждань.

Микола Горбаль

Микола Андрійович Горбаль (рік народження 1941), учасник правозахисного руху в Україні, член Української Гельсінкської Групи, колишній політв'язень, був заарештований 23-го жовтня 1979 року увечері на вулиці Києва. Арешт і суд відбувся за ст. 117 КК УРСР („спроба зґвалтування") та за ст. 188 КК УРСР („опір представникові громадськости"). Стверджувалося, що під час арешту М.Горбаль нібито виявив спротив трьом чоловікам і жінці, які його затримували. Насправді М.Горбаль під час арешту неспровоковано побили.

Микола Горбаль, колишній викладач музики в училищі м. Борщева Тернопільської области, вперше був заарештований у 1970 році за написання вірша під назвою „Дума", який він переписав у двох примірниках і давав читати знайомим. Тоді його засудили до п'яти років таборів суворого режиму й два роки заслання. М.Горбаль відбував покарання в Пермських таборах, а заслання в Томській області в Росії. Звільнившись, жив у Києві, працював ліфтером і електромехаником. У березні 1979 року у нього відбувся обшук у справі заарештованого Олеся Бердника, під час якого вилучено вагато документів. Дружина М.Горбаля, Анна Михайлівна Марченко (року народження 1939), тітка політв'язня Валерія Марченка, разом із сином Андрієм (нар. 21-го червня 1978 року) мешкають в Києві. Подружжя мало намір емігрувати за викликом із ЗСА, проте Анні Марченко не видавали на роботі довідки необхідної для подавання документів на виїзд до ВВІРу. У ВВІРі їм пропонували розлучитися й подавати документи окремо. Вони відмовилися й подали протест до Президії Верховної Ради СССР.

В день суду вжито заходів, щоб друзі М.Горбаля не змогли бути біля приміщення суду. В.Стуса викликали до міліції, П.Стокотельного напередодні випустили в еміграцію, М.Коцюбинській наказали не залишати робочого місця тощо. Свідками в суді виступала „потерпіла".

21-го січня 1980 року М.Горбаля було засуджено до п'яти років ув'язнення.

Ці два документи від ЗП УГГ, друкуємо повністю.

Техніка провокації

Провокацією було задумано давно. Одна з слухачок, що відвідала разом з Миколою Горбалем курси іноземних мов, а саме Батура Павлина, раптом переселилася в будинок на проспекті 50 років Жовтня, № 14, квартира 82, що по сусідству з будинком, де мешкали друзі Горбаля —

(Закінчення на стор. 3)

Боротьба проти курдів загострюється

Вашінгтон. — Вістки з теренів заселених курдами вказують на те, що поодинокі держави застрашені визвольним рухом серед курдських мас, не лише зміцнюють свої протизаходи проти того руху, але й переходять до більш драстичних форм боротьби.

В Ірані, де перебуває біля 4 мільйони курдів, аятолла Хомейні вже неодноразово накликував до розправи з ними і закидав іранським збройним силам, що вони не виконали свого завдання у спробах розгромити їх. Не менше агресивною боротьбою проти курдів визначається Ірак, де їх перебуває біля 2 мільйони.

У Західньому Берліні німецька поліція арештувала 1-го серпня двох іранських дипломатів, які мали міцний розривний матеріял. З огляду на те, що вони мали при собі небезпечну скількість вибухового матеріялу, поліція, не зважаючи на їхні дипломатичні пашпорти, затримала їх у тюрмі. Слідство виявило, що обидва „дипломати", які належали до іранської амбасади в Східньому Берліні, мали за завдання зірвати студентський гуртожиток, у якому курдські студенти-націоналісти відбували конференцію.

Арештовані — це перший секретар іранської амбасади Халід Джабер і її технічний дорадник Гаялі Магмуд.

Уряд Ірану не бачить нічого злого в тому, що його дипломатичні представники займаються такими справами і вимагає негайного пошанування дипломатичної недоторканости й звільнення обох арештованих. Тому, що Ірак продає Західній Німеччині велику кількість нафтової ропи й погрожує припиненням продажі, то урядові західньонімецькі чинники запропонували управі Західнього Берліну відставити арештованих дипломатів до кордону міста й заборонити їм поворот. Західньоберлінська адміністрація й поліція не погоджуються з тим, уважаючи, що звільнення злочинців, хоч вони і дипломати, стане заохотою до дальших того рода вчинків, а берлінські керівні кола хотять цього за всяку ціну уникнути.

ПРИГАДКА

Пригадуємо всім ВШ Передплатникам „Свободи", що з днем 1-го червня ц. р. одержують англомовний „Український Тижневик" тільки ті передплатники щоденника, які вислали замовлення і належну передплату „Українського Тижневика". Для вигоди тих передплатників, які бажають одержувати „Український Тижневик", але ще не вислали такого замовлення і передплати, поміщуємо в цьому числі відповідний формуляр, що його можна вирізати і переслати виповненого разом з чеком передплати до Адміністрації „Свободи".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Поважні наради і розвага

Однаково республіканська конвенція у Детройті, як демократична в Ню Йорку, ще раз потвердила одну з характеристичних рис американського „способу життя": лучити корисне з приємним. Усі американські конвенції, з'їзди, зібрання з-правила мусять давати учасникам — без уваги на поважний зміст нарад і велике значення прийнятих там постанов — також „фан", розвагу для уприємнення учасникам їхньої участи у ділових нарадах. Республіканський провід вибрав Детройт на свою конвенцію, хоч тамошній посадник є демократом. Але він виявився не менш гостинним господарем, як нюйоркський посадник, демократ. Перебування у кожному з цих міст упродовж тижня кругло вісім тисяч — десять тисяч делегатів, їх заступників і урядовців та, здебільшого, їх дружин, принесло кожному з цих міст надзвичайні великі прибутки, хоч і коштувало цим містам не менші суми на додаткову поліційну охорону, на додаткові видатки для влегшення комунікації і на куртуазійну заплату велетенських заль, де проходили конвенційні наради. Але окремі комітети дбали не тільки за встановлення ділового порядку нарад, але й за розваги для учасників. Видано окремі книжечки з порадами, як переводити вільний час. Не тільки всі готелі були на місяці вперед замовлені тими, які мали прибути на конвенцію, але й усі театри мали згори випродані квитки на свої вистави. Посадник Ню Йорку Едвард Кач видав окрему летючку з порадами для учасників демократичної конвенції, де між іншим повчалося прибулих замісцевих гостей, як вони мають хоронити свої гаманці перед спеціялістами, що випорожнюють кишені прохожим.

Сполучати „фан", розвагу, з діловими нарадими — це добрий звичай. Українські з'їзди, наради, збори з-правила перевантажені доповідями і багатогодинними дебатами, під час яких учасники не можуть загальмувати свого красномовного ґону, не рахуючися ані з годинником, ані з нехіттю присутніх вислухувати девжелезі промови. Найповажніші заяви американських промовців, включно з найвищими державними достойниками, заяви навіть історичного значення, рідко коли преступають пів години часу. Це тільки комуністичні володарі виголошують кількагодинні тиради, якими особливо предбав сумну славу Фідель Кастро. У таких промовах фраза здоганяє фразу і враження від такої повені фраз — повна пустка. І — на превеликий жаль — українці не вміють конденсувати своїх промов, не вміють коротко і ядерно висловлювати свої погляди, тільки мають тягу до виголошування доповідей у дискусії над звітами. Занадився теж препоганий звичай учасників українських зборів раз-у-раз вимагати для себе слова „у справі формальній". Другий препоганий звичай — забирати слово кількакратно, використовуючи куртуазію предсідника. Тому не треба дивуватися, що під кінець таких зборів заля вже пустіє. Не можна дивуватися, що такий підхід до ведення нарад відштовхує, а не притягає, особливо наших молодих людей, які порівнюють такі українські зібрання з американськими.

Чи не добре було б, щоб наші українські великі збори позбулися бодай трохи своєї формалістичної „штивности", свого перевантаження діловими справами і розтягування аж до нудоти дебат, щоб не відстрашувати молоді від активної громадської участи, а притягати і молодих і старих.

Ярослав Гайвас

БУРЯ НАД ПОЛЬЩЕЮ

Польща знову переживає критичний період у своїй повоєнній історії і чим закінчиться буря, яка зірвалася над нею в цьому моменті, ще не відомо. Польські робітники — „господарі Польщі", згідно з урядовою пропаґандою — виходять на страйк і ставлять „робітничому", тобто комуністичному, урядові вимоги, бо затяжко стало їм жити. Ці вимоги не спрямовані на зміну існуючого уряду, вони порушують основи існуючої системи взагалі, яка що кілька років тріщить, і тільки шантаж і погрози Москви ще втримують її на якийсь час.

Причини зрушення

Масове зрушення в повоєнній Польщі, речником, якого є виступи робітників, — не нове. Як колись за царської окупації робітники і члени ППС (Польської Партії Соціялістичної) Окшея, Мірецкі — і їм же ність числа — несли прапор боротьби і платили життям за це так тепер ступають у їхні сліди портові робітники побережжя, робітники великих індустріяльних комплексів, інтеліґенти й студенти. 1956 року вони стануди на чолі всенародного протесту проти придушування Москвою і її польськими вислужниками всього польського. І тоді полетів на смітник історії совєтський маршал Рокосовскі і йому подібні, а на їх місце прийшов до влади Владислав Ґомулка: Одначе Гомулка завів надії. Він також став знаряддям у руках Москви, пішов проти свого народу, і 1970 року робітничі виступи, що їх ядром стали робітники побережжя, змусили його уступити, а на його місце прийшов Едвард Ґерек.

1976 рік знову приніс народні виступи в Польщі. Не партійні, бо партій крім комуністичної і її прибудівок немає, а справжні народні. Дорожнеча, брак товарів щоденного вжитку, зависокі ціни на харчі, а найважніше — топтання людського і польського при кожній нагоді і без неї довели до робітничих виступів 1970 року. І тоді то на оборону робітників, — яких паліччям розганяли поліцаї „робітничої" держави, а суди почали їм виносити драконські присуди, — пішла інтеліґенція й інші частини народу. Тоді створено КОР — Комітет оборони робітників, який опісля додав до своєї назви особливий додаток, що яскраво відбив суть справи КСС — Комітет суспільної самооборони, — чим започатковано широкий рух суспільної самооборони, що вилився в десятках видань і видавництв, у масових організованих і стихійних виступах.

Коріння ще глибші

Одначе було б помилкою зводити коріння сучасних духовополітичних і економічно-побутових ферментів у Польщі до подій у повоєнній Польщі. Їхнє коріння сягає значно глибше, а в першу чергу набирає воно сил і енерґії в подіях Другої світової війни. Друга світова війна це для Польщі справжній передвісник того, що вицвітає сьогодні, й велика, хоч дуже болюча лекція історії. Почалася війна, тобто гітлерівський напад на Польщу 1-го вересня 1939 року — тому, що Сталін і Москва договором Гітлер-Сталін уможливили це. Не було б того ганебного договору, не було б 1-го вересня 1939. Очевидно, що події не стояли б на місці, але вони покотилися б зовсім інакше. І поляки це знають і не забувають, бо як же його забути? З пам'яті не вирвеш. В часі війни польський нарід дав нераз прямо казкові зразки боротьби за свої національні права, за незалежну Польщу та за збереження людських умов життя. І цього також забути не можна.

Москва кидає в очі сателітним країнам, до яких належить Польща, що „вас визволила червона російська армія". Пробує вона робити це й у відношенні до Польщі. Але у польському випадку — це цинічний насміх. Поляки перші виступили на бій з гітлерівською Німеччиною. Це ж Черчілл назвав їх „сумлінням народів". А які вони жертви зложили в цій Другій світовій війні! Саме варшавське повстання, яке німці втопили в крові 200,000 людей, знову ж завдяки пасивній допомозі Москви, — це невмируща сторінка історії. Над нею ще й сьогодні серед деяких польських кіл є сумніви, над нею точаться великі дебати, але не стане ровесників того повстання, прийдуть нові й нові покоління, а наймовірна леґенда його житиме. А коли б комусь бракувало ще доказу й арґументу, то доповідять сотні тисяч поляків, які зазнали сибірських „гараздів" тільки тому, що вони поляки і що вони опинилися в руках росіян. А коли ще й того не досить для „відсвіження в пам'яті", ким для Польщі є Росія, то вистачить пригадати ще одну „квітку" у „вінку приязні" Росії до Польщі, тобто неймовірний катинський морд понад десяти тисяч польських старшин.

Постійне невдоволення

Тож зовсім не дивно, що з таких коренів та ще і в умовах, що серед них тепер полякам у Польщі приходиться жити, виростає постійне невдоволення й фермент. Польща мала й далі має всі об'єктивні дані й відповідний людський матеріял, щоб навіть при теперішньому режимі дати собі раду й створити терпимі умови для людського

(Закінчення на ст. 3-ій)

П. П.

ЧИ НІЖ У СПИНУ ПРЕЗИДЕНТА?

Молодий брат Президента Джіммі Картера, 43-річний Віллі став на ввесь світ сумним ґероєм з приводу своїх сумнівної якости зв'язків з найрадикальнішою з-поміж усіх арабських країн Лівією. Він назвав цей розголос „бурею в склянці води". Але це велике спрощення проблеми: Сенатська слідча комісія, якій Білий Дім переслав уже різні документи, що відокремлюють Президента від його брата, заповіла, що проголосить висліди слідства щойно після конвенції Демократичної партії, щоб не поглиблювати клопітливої ситуації, в якій опинився Президент, і не йти по лінії безскрупульних противників Президента, які цю аферу використовують для своїх політичних амбіцій.

Проте Біллі Картер повинен був знати і напевно знав, що диктаторський президент Лівії, полковник Муаммар Кадаффі — це протектор терористів і найближчий союзник арабської Палестинської Визвольної організації, смертельного ворога Ізраїлю. і не може бути, щоб Біллі Картер не знав, що його брат, Президент, бореться за людські права та пов'язаний з Ізраїлем, як оборонець ізраїльської державної суверенности, якої не визнає Лівія, і що президент Картер не може, мабуть, виграти виборів — без жидівських голосів. Можливо, що Біллі Картер каже правду, що він не був посередником у продажі американської зброї Лівії, але ж від Лівії 220,000 дол. не взяв задля „гарних очей" і не обіцяли йому дальших 280,000 дол. за ніщо.

І можна повірити президентові Картерові, що він щойно в липні ц. р. довідався, що його брат взяв такі великі гроші від Лівії, але це не зміняє факту, що Біллі Картер, брат Президента, став у центрі нездорової сенсації, коли зареєструвався, — бо мусів це зробити, взявши гроші від чужої держави, — як аґент Лівії.

Залишаючи на боці зобов'язання Біллі Картера супроти Лівії, не можна обмежитися до твердження, що це „буря в склянці води". І це дуже прикро, що рідний брат Президента вів таке легковажне життя, що грозила йому втрата дому, який купив за 300.000 дол. і не сплачував „мортґеджів".

Члени найближчої родини голови держави мусять рахуватися із фактом, що голова їх родини є власне головою держави, і не слід би їм компромітувати його — людину чесну — своєю поведінкою.

Найближчі члени родини голови держави не можуть дозволити собі на все те, на що можуть дозволити собі сірі громадяни. Коли Біллі Картер дійшов у своєму споживанні алькоголю до того ступеня, що треба було віддати його до санаторії на лікування, то це ледве чи його „приватна" справа, бо такою своєю поведінкою він кидає тінь на цілу родину і ставить в незручну ситуацію свого брата Президента.

Тому трудно виправдувати Біллі Картера легкодушністю чи незнанням відносин, скидати вину лише на пресу — радіо — та телевізію, які розголосили цю справу до розміру скандалістики. Він повинен був знати, що американська преса — це потуга, і що в американській пресі існують інвестиґаційні репортери, перед якими не можна скрити компромітуючих його, а через нього і його брата — Президента, горезвісних подробиць з особистого життя й діяльности. Тому не дивниця, що згадана сенатська слідча Комісія — як це тут буває — в першу чергу поцікавилася станом фінансів Біллі Картера.

Що ж штовхнуло Біллі Картера пуститися на таку трансакцію, яка створила нову кризу для його брата - Президента? Заздрість до братової величі й навмисне бажання пошкодити йому? -Як це дехто думає. Бажання наживи? Чи зерна певної „фобії" в його свідомості? На всі ці і більше питань дасть відповідь ця Комісія.

А коли Біллі Картер говорить легковажно або й сердито, що довкола його особи знялась буря в склянці води, то цим тільки доказує, що він малий чоловік, не відповідальний за свої слова і вчинки,і своєю безвідповідальністю наніс шкоду найближчій родині, народові і країні.

На Конвенції Демократичної партії, на якій іменовано президента Джіммі Картера на офіційного кандидата партії у виборах 4 листопада ц. р., не було ані слова про аферу Біллі Картера. Яка яскрава суперечність з поведенням демократичного партійного світу супроти демократичного президента Картера і поведенням тих самих демократів супроти републіканця Ричарда Ніксона! Зроблено все, щоб не шкодити президентові Картерові в очах членів Конвенції та широкого американського загалу. Проте нема сумніву, що, коли тепер, вже після Конвенції, опити виявляють, що шанси президента Картера щодо вигри осінніх виборів стоять нижче шансів Роналда Реґена, то у великій мірі пошкодив йому рідний брат Біллі.

З господарського життя

Декілька років тривали переговори групи західніх промислових спілок з Москвою про побудову на Сибірі потужного комплексу витоплювання алюмінію. Серед компаній, які провадили ті переговори й були готові взяти участь у побудові того комплексу, кошти якого мали бути понад один більйон долярів, була також Алюмінійова компанія Америки. Американська фірма відкликала свою участь, а після нападу СССР на Афганістан німецькі і французькі фірми також припинили переговори. Тепер стало відомо, що німецькі й французькі фірми знов почали переговори з Совєтським Союзом у справі будови того комплексу. Державний департамент ЗСА розпочав слідство у цій справі й звернувся до урядів Франції і Західньої Німеччини за вияснениями. Є це перший випадок відновлення переговорів з Москвою у справі проєкту, який був завішений наложенням санкцій на СССР за напад на Афганістан.

Агентство економічного плянування в Японії видало вичерпний рапорт про розвиток господарської ситуації в тій країні; є цей перший того роду документ, бо дотепер те агентство не публікувало таких вичерпних публічних звітів. Публікація була викликана загальним господарським положенням у світі та потребою причинитися до успокоювання японської публічної опінії. Звіт підкреслює повільну стабілізацію цін у Японії. Хоч ще далеко до повної стабілізації, але довір'я японського населення виразно зростає і,хоч інфляція цін на харчові продукти утримується на висоті вісім відсотків у річному відношенні, помітна знижкова тенденція. З огляду на те, що Японія імпортує майже 100 відсотків своєї ропи, підвишка цін на ропу на світових ринках спричинила поважні наслідки в японському господарстві. Одначе останнім часом видатки на закуп ропи японська господарка абсорбувала і пристовувалася до них. Тепер її головним завданням є перебороти рецесію, яка охопила західні країни й зменшує попит на японські товари. Японські пляновики висловили надію, що висока якість японських виробів і низькі ціни причиняться до збалянсування і цієї загрози.

Французи опублікували статистичні дані за останніх шість місяців, з яких виходить, що Франція також увійшла в рецесію. Зріс дефіцит міжнародної торгівлі, впала продукція автомобілів, поважно обнизилося число приватних новобудов, головно на мешканевому відтинку, в різних галузях промислу обнижено продукцію. Інфляція осягнула 13 відсотків у річному відношенні, а число безробітних становить 6,5 відсотка всіх працюючих. Не зважаючи на це, французькі економісти й керівники господарства висловлюються оптимістично про дальший розвиток. Тим більше, що у зв'язку з недалекими виборами весною наступного року уряд плянує відповідні державні інвестиції.

Число безробітних у КНР сягає кількадесяти мільйонів людей. Хоч офіційна статистика не публікує тих цифр, але державні установи не заперечують катастрофального стану безробіття. Намагаючись зменшити число безробітних, особливо серед молоді, урядові чинники в Пекіні взялися до типових капіталістичних засобів. Уряд не лише дозволяє на відкривання дрібних приватних виробництв, але й уділяє їм в щораз ширшому засязі кредити. Режим навіть поступається у тому, що дозволяє на найману працю в деяких промислах, одначе не більше як дві особи. Процентова стопа від позичок малих приватних підприємств та сама, що великих державних підприємств: 0,42 відсотка у місячному відношенні. Дотеперішній досвід з такими малими підприємствами приніс неспівмірно великі позитивні результати і того роду підриємства дуже швидко поширюються.

Організація господарської співпраці й розвитку в Парижі подала висліди основних студій молодечого ринку праці в промислових країнах. Студії обіймали вік від 16 до 25 року життя. Згідно з тими студіями положення на ринку праці для молоді не виявляє можливостей покращення на ближчий час. Навпаки, всі дані вказують на те, що безробіття серед молоді буде зростати. В той час, як пересічна цифра безробітних у цілому західньому бльоці була впала з 5,4 відсотка до 5,1 відсотка, безробіття серед молоді, і то в першу чергу у віці від 20 до 24 років, піднеслося з 10,4 відсотка працюючих до 11,3 відсотка працюючих. Складаються на це різні причини, а в першу чергу зріст продукційних коштів у виробництві,й через те його керівники звертають велику увагу на кошти тренування, пенсійних фондів, обезпечення від недуг та від безробіття. Обслід обіймав 24 промислові держави на чолі з країнами НАТО.

Ізраїльські війська продовжують акцію в Ливані

Бейрут, Ливан — Після знищення великої бази Палестинської Визвольної Організації (ПВО) в замку Бофорт тільки частина ізраїльських вояків відійшла до Ізраїля. Інші разом з новими частинами, підкиненими морем і через пояс боронений християнськими відділами майора Саада Гаддада переводять дальші операції проти баз бойових відділів палестинських арабів у південному Ливані. В акціях тих допомагають їм християнські протикомуністичні відділи.

Одночасно ізраїльські літаки й воєнні кораблі обстрілюють населені пункти, де концентруються палестинські частини. Досі ще не стверджено, чи ізраїльські акції намірені на загальну ліквідацію палестинських баз, як це було в час окупації Ливану ізраїльськими частинами в 1978 році протягом трьох місяців, чи це тільки обмежена короткочасова мілітарна операція.

На всякий випадок консолідація християнських відділів на терені Ливану, що її частково силою, а частково переговорами перевів Башир Ґемаєль, може причинитися до створення зовсім нової дійсности в Ливані, а принаймні в його християнській частині. Ґемаєль зовсім не скривається зі своєю ціллю позбутися з Ливану палестинських терористів, які не тільки переводять напади на Ізраїль, за які Ізраїль, відплачується Ливанові, але й тероризують християнське населення та є головною силою, що розриває єдність Ливану. Після консолідації християнських збройних частин Ґемаєль видав звернення до християнського населення, в якому заповів „визвольну війну" проти палестинських бойових груп.

Одначе покищо заповідження Ґамаєля зводиться до словної декларації, бо палестинські відділи на терені Ливану значно сильніші від усіх сил, які можуть змобілізувати християни, а прикладом цього є інспекція деяких зруйнованих ізраїльськими частинами палестинських і ще діючих та незаторкнених баз Ясіром Арафатом, лідером ПВО, чого йому ніяка ливанська влада не може заборонити.

М. Данилишин

УКРАЇНСЬКІ ПОСЕЛЕННЯ В АРҐЕНТИНІ

(2)

В попередньому розділі була мова про минулі події місяця серпня в житті українських поселенчих громад в Арґентині, а тепер наведу деякі спомини з тих піонерських років в провінції Місіонес, де живуть нащадки українських поселенців, які прибули туди ще в серпні 1897 року.

ПРАЦЯ УКРАЇНСЬКОГО КОЛОНІСТА

Діялося це серед українських поселенців в околицях теперішнього Апостолеса, де з кінцем серпня, а головно — в місяці вересні на степах Місіонесу весна в повнім розпалі. Ось як пригадують вони цей час:

— Куди не поглянеш, то все доглянеш на узгір'ях посеред високої трави широкі червоно-темні смуги, по яких посуваються з кінця в кінець якісь живі істоти. Це наші колоністи: кожний на своїм хуторі — „чакрі" — своїми круторогими волами та невеликим, привезеним з рідного краю, плугом крають вузенькими скибами землю, перевертають її та з кожним днем побільшують ті червоно-темні поляни серед тодішніх місіонських джунґлів. Сапають від жаготи волики, скрипить ярмо та колісниця, а піт дзюрком заливає очі плугатареві, який безнастанно штовхає єстиком в полицю плуга, усуваючи липку глину місіонського червоно-зему. Одначе землиця липне та липне, немов пекольна смола, не лише до плуга, а до всего, що на ній находиться. Нічого не поможе — вмивайся або не вмивайся, бери на себе чисте білля щодня або раз на тиждень, то все будеш однаковий, червоно-темний, як та землиця, що ти коло неї працюєш, бо ти хлібороб. Шукавісь тої землі за широким океаном, і тепер маєш її подостатком не лише під своїми ногами, але по цілім тілі!

— Стає плугатар, щоби трошки волики віддихнули, та й зі своєю жінкою або із дитиною, яка за скибою у борозну щокрок кидає по два зерна кокорудзи, зачинає розмову про далекий рідний край, про любу нашу Неньку-Україну! Зітхаючи, каже плугатар: „Ох! як би я був мав в рідним краю стільки землі, та й такі волики, то й не так бідував би, як отут. Тут, відай, ніколи не доведеться забагатіти. Порпаюся в тій червоній землі вже кількадесят років так, як той ‚татула', що й очей мені не видно, та й все не стає сорок до копи.

— І знову лине гомін плугатарів, які вигукують: гей, соб, цабе! Воли сапають, колісниця і ярмо скриплять, а плугатар далі штовхає єстиком в обліплену землею полицю, — а горячий піт змиває насілий червоний пил з його чола, з якого піт бистрим струмочком котиться на кінець його носа, звідки капає в борозну на розкидані зерна кукурудзи. Зухвала ця місіонська природа — ледь-ледь не вимовить до нашого хлібороба: Замало твого проллятого поту, щоб міг ти захистити цю рослинку від посухи та язви винищуючих муравлів.

— Однак стихія весни, надія на краще завтра, не допускають зневіри до серця українського хлібороба, бо він з діда-прадіда прив'язаний да матері землі. На його душі не тяжать світові митарства, хоч часто його великі надії сходять нанівець. Однак він не опускає рук до щоденної праці і не тратить надії на краще завтра.

Український хлібороб — це вічний борець з природою і в поті чола здобуває він свій кусок насушного. Від років український хлібороб — це фундамент нашої суспільности, без його праці — золото стає безвартісним і нидіє вся цивілізація.

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ У МІСІОНЕСІ

Місяць вересень 1922 року був весною для українців Апостолеса, і не тільки весною природи, але весною національного пробудження. Цілий тиждень перед днем 12-го вересня не бралася робота свідоміших українців, які ходили від сусіда до сусіда та сповіщали, що до Апостолеса приїхав відпоручник Українського Уряду проф. Петро Карманський, який буде мати публічні віча по всіх церковних громадах нашого поселення. Здається, що довгі роки не було такого гарного й погідного дня, як був він цього пропам'ятного вересня 1922 року.

— Надворі тихенько — ні вітру, ні хмаринки. Ще лиш зійшло сонечко, як вже гомоніли церковні дзвони, сповіщаючи про цю історичну подію. Серед тихої природи мелодійний гомін дзвонів розлягався на цілу милю по дооколичних хуторах наших поселенців, скликаючи їх до головного осередку їхнього тодішнього життя. Яке захоплення, який рух по всіх колоніях! З однієї сторони грюкочуть вози, наладовані цілими родинами, з другої сторони — молодь їде верхи кіньми. А хто пошанував працьовитих коней, то йшли собі пішки, ранньою перлистою росою освіжували свої натруджені ноги. Всі вони спішилися, щоб не спізнитися.

Коло Церкви зібралося народу, як на Великдень чи Йордан. По Богослуженні вийшли всі на площу, на якій приготовлено мовницю. покійний вже тепер о. Іван Сенишин відкрив віче короткою промовою, в якій пояснив, хто це і чого приїхав, а коли на мовниці появився проф. П. Карманський, то нарід зі стриманим віддихом слухав промови бесідника, яка тривала приблизно дві години. Не затерлася в пам'яті місіонеських українців промова проф. Петра Карманського, бо він пояснив нам, що всі ми є громадянами вільної і самостійної Держави й інакше себе не називатимемо, а тільки українцями.

По закінченні віча наступила збірка, чи радше загальна „Позичка Національної Оборони". Хоч тодішні українські поселенці не були ще заможні й не могли тій справі належно допомогти, та все ж, відчуваючи любов до своєї Батьківщини, жертвували всі, хто що міг, і ніхто не відмовився. Годиться згадати таку подію: перед трибуну вийшов з тісного гурту старенький, сивоголовий наш колоніст і трясучими руками розв'язав вузлик хустинки, витягаючи з неї послідні два пези, заявив: „Бог мені свідком, що більше не маю ані одного цента, а отце передаю як пожертву, щоб хотяй маленькою лептою помогти в потребі моїй любій Батьківщині".

Все це відбувалося давно; 60 років минуло від цієї пам'ятної події і мало вже залишилося в живих тих піонерів, що ту подію пам'ятають, але всі вони і їх нащадки згадують її як історичну подію нашої минувшини, яка творила підстави і нашого сьогодні.

Пам'яті інж. Богдана Поповича

Невблагана смерть забрала у свої холодні обійми ще одного із тих, хто жив на цьому сустливому світі 82 роки і все своє життя, багате в добрі діла для рідного краю, промощував шляхи до кращого майбутнього для свого народу, з якого він вийшов.

Похорони покійного відбулися у неділю, 17-го лютого цього року в похоронному заведенні і церкві Св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж., та в понеділок, 18-го лютого на Св.Андріївському цвинтарі в Савт Бавнд Бруці, Н.Дж.,де тлінні останки спочили у родинному гробі. Похоронами займався син Покійного проф. д-р Орест Попович у відсутності на похоронах дружини покійного батька, Ольги Вишиванюк-Попович, сестри бл.п. д-ра Івана Турянського, кол. адвоката у Коломиї, яка в той час сама важко захворіла й лежала на шпитальному ліжку.

З бл.п. Богданом Поповичем ми були знайомі ще з львівських довоєнних часів. Наші дружні стосунки продовжувалися почерез воєнний час в Україні, Німеччині й закріпилися у ЗСА. Глибоко запали в мою пам'ять милі й дружні зустрічі — гутірки на садибі подружжя Поповичів у Гавелл-Лейквуді, Н.Дж., чи на незабутній садибі бл.п. Льоня Лепкого й Міки Лепкової в Черчі-Крімрідж побіля Трентону.

Не маючи спроможности взяти участь у похоронах Приятеля і попрощати його так, як ми за життя, згадуючи про смерть, домовились, роблю це сьогодні.

В доповненні до посмертної згадки про покійного, що була надрукована в „Свободі", ч. 143 за підписом сотника Дмитра Микитюка, колишнього УСС, який проживає у Вінніпегу й ніколи не прогавить нагоди попрощати у Вічний Похід своїх товаришів зброї, за що нехай Всевишній подасть йому довгого віку, віддаю останній салют моєму старшому гімназійному приятелеві від імени ділового комітету для відзначення сторіччя Української Академічної Гімназії у Львові й від редакційної колегії „Ювілейної книги УАГ", для яких ми обидва упродовж дванадцять років ідейно трудилися. Клоню голову перед його світлою пам'яттю від себе, моєї дружини й від тих усіх його друзів і знайомих, що подібно, як і я, не мали спроможности взяти особисту участь у його похоронах.

Беручи за основу інформації, подані сином покійного, й на основі запитника ділового комітету УАГ у Львові, зрекапітулюю коротко життєвий шлях сл.п.інж.Богдана Поповича: він народився 10-го березня 1898 року в селі Павлів, повіт Радехів, Західня Україна, де його батько о.Матвій Попович був парохом, а мати Савина з дому Петрушевичів була рідною сестрою д-ра Євгена Петрушевича, президента ЗУНР. По закінченні народної школи й Української академічної гімназії у Львові в 1916 році він був покликаний до військової служби в австрійській армії.

Під час Листопадового зриву, в роках 1918-1820, організував самостійне державницьке життя в Радехівщині й як четар УГА й УНР — армій змагався у нерівних боях за волю України. Перебувши тиф і польський полон у Тухолі, студіював на рільничо-лісовому факультеті Празького університету. В 1914 році повернувся до Галичини й працював короткий час завідувачем дібр у Західній Галичині. Згодом поселився у Львові, де при вулиці Руській відкрив власне підприємство з продажем насіння й рільничих продуктів, працюючи одначасно в тісному пов'язанні з крайовим т-вом „Сільський господар" у Львові і його філіями в краю.

Живучи у Львові, сл.п. Попович був членом „Союзу Українських Купців і Промисловців", львівських та крайових установ та організацій, дописуючи на господарсько-суспільні теми до пресових органів „Сільський господар", „Нове село" та часописів пресового концерну Івана Тиктора.

Як колишній старшина українських армій, сприяв УВО, був членом „Молодої громади", а за бойові заслуги був нагороджений хрестом Заслуги УГА й хрестом Симона Петлюри.

Першу окупацію Львова й Галичини большевиками перебув у Люблині. За німецької окупації повернувся знову до Львову, де відновив своє давнє підприємство з новими філіями у Тернополі, Станиславові й Снятині. З поверненням „радянської" влади подався на Захід і проживав у Німеччині, звідкіль у 1949 році прибув до ЗСА й поселився спершу в Нюарку а від 1956 року, закупивши курячу фарму й садибу у Гавелл-Лейквуді, проживав там до своєї смерти.

У ЗСА, на нових постоях св.п.Попович ніколи не забував за громадські справи. У Нюарку він був головою ОУА „Самопоміч" та активним членом ОбВУА й місцевих організацій. Також дописував часто-густо до „Свободи", зокрема до „Америки". Для „Ювілейної книги УАГ" написав спогад про гімназійні часи, присвячуючи головну увагу своєму старшому гімназійному приятелеві „Мольові", д-рові Миколі Гобубцеві. На жаль, цей спогад не був у цій книзі використаний. Залишив по собі цінні спогади „Під українським небом". У цій книжці на 182 сторінок друку, з фотознімкою автора, виданій власним накладом у 1972 році по закінченні читаємо:

„Минають літа, сивіють голови, ріднуть ряди учасників і творців визвольних змагань народу. Байдуже й непомітно вкриваються темним серпанком забуття події, люди і всі цінності, якими жив народ на рідних землях, змагався і терпів. Новий світ, чуже окруження, голос розпуки поневоленої Батьківщини томить і мучить душу. Спрагнений ум, як мандрівник серед пустині, шукає джерела холодної води, біжить на рідну землю, де сонце ранньою росою блистить слідами тих, що йшли, що гинули за Тебе, Рідний Краю; де маки процвітали, де кров значила землю, а білий ромен — зілля рясніє стежкою, де дівчина стрільця зі села провожала.. Летить невтомна думка і плете довгу нитку з пряжі минулого, збирає квіти з слідів тих, що відійшли, і в'яже в китицю. В'яже, як уміє, а Ти, Читачу, прийми їх щирим серцем і приложи до грудей, бо може між цвітами а нашої Батьківщини віднайдеш і самого себе.

Іван Р.Костюк

Зфабрикували справу Миколи Горбаля

(Закінгення зі стор. 1)

Стокотельні. Микола не виключав, що на курсах може бути сексот, посланий слідкувати за ним, але якраз на неї не думав: то була особа невиразна і нібито незацікавлена.

Оскільки часом зустрічалися десь у трамваї чи на зупинках, вона не раз запрошувала його в гості. Він не надавав цьому значення, сприймав усе природно, але в гості жодного разу не ходив. Автори задуманого сценарію, напевно, розраховували, що він неодмінно скористається зі запрошення самотньої жінки, а вони зроблять із цього необхідні висновки.

Проте минуло вже близько року, а Горбаль до неї так і не зайшов. Тоді призначили на цю ролю іншу особу, але познайомити з нею мала ця „курсистка" Батура Павлина, що згодом буде свідком по „справі". Зі справи виявилося, що працює вона в міжнародному відділі банку, за фахом юрист.

Знаючи, що Микола працює електромеханіком, вона почала наполегливо просити його полагодити світло в її квартирі, що зіпсувалось у ванні. Зрештою Микола пообіцяв і в умовлений час прийшов до її квартири вперше і востаннє. Там він застав ще одну жінку — Наймитенко Людмилу. Знайомлячись, вона пояснила, що знається з Батурою по роботі в банку, хоч це була неправда. Як з'ясувалося по „справі", Наймитенко Людмила — секретар якоїсь київської комсомольсько-молодіжної організації, дружинник.

Оскільки Микола розмовляв українською мовою, та дуже зраділа: відрекомендувалася „краянкою" з Івано-Франківщини. Провокацію, видно, запланували на цей вечір, бо зразу, коли він полагодив світло, його запросили до столу, на якому стояло дві пляшки вина і пляшка горілки. Він запитав здивовано, чи це все на честь електромеханіка. Та ні, мовляв, просто нудно, нема куди йти, а його чекали. Проте Горбаль не мав часу ділити з ними трапезу, випив чарку вина й пішов. Так він відтягнув свою неволю на кілька днів. „Краянка" дуже шкодувала, що він не може лишитися: хотіла ближче познайомитися з ним, він виявився цікавим співрозмовником.

Найголовніше було зроблено. Згодом „жертва" говоритиме, що з Горбалем познайомилася в Батури, а Батура підтвердить, і свідчення будуть правдиві й переконливі.

Не минуло й тижня, як Горбаль, повертаючись з роботи, випадково зустрів на Хрещатику Людмилу Наймитенко. Він вірив, що це випадково — ішла з універмагу, купила щось. Дуже зраділа. Довідавшись, що він іде до своїх знайомих, які живуть біля її товаришки, вирішила за компанію відвідати її. Навчений постійною нахабною увагою агентів КҐБ, він міг би відчути в цьому щось нечисте. Однак провокації не очікував, думав, що вона просто хоче щось вивідати від нього. Дорогою Наймитенко нібито нагадала, що їй треба на хвилинку забігти до свого гуртожитку біля політехнічного інституту, взяти щось для Павлини.

Зійшли на зупинці Польовій, пройшли коротенькою вуличкою майже до залізничного насипу. Горбаль запитав у неї: „Де ж ваш гуртожиток, там, за насипом?" — „Ні, ми вже минули", — відповіла вона й раптом, потягнувши його до себе, каже: „Поцілуй мене!".

Це виглядало так ненатурально, що він сказав їй: „Слухайте, я вас боюсь". І це було єдине, що він устиг сказати: в цей момент підбігло двоє чоловіків із словами „Дєвушка, то ви звалі на помощь?". Ще встиг побачити, що двоє інших стоять неподалік і один збоку з собакою- вівчаркою.

Горбалеві заломили руки, поволокли по землі. „Випадкові свідки" усердно били його кулаками в лице, товкли ногами в груди. „Жертва" з одним здорованем побігла кликати міліцію. Міліцейська машина стояла десь, видно, поблизу на вулиці, бо зразу ж під'їхала — і Горбаля забрали, щоб засудити до п'яти років концтабору за „спробу зґвалтування".

Етап до табору

27-го березня 1980 року Миколу Горбаля викликали самого з камери з речами. В присутності трьох офіцерів зробили обшук. Вилучили всі папери нібито для перевірки. Перевіряти при Горбалеві відмовились, хоч не мали на це формального права. Його зачинили насильно в бокс, а згодом принесли туди тільки вирок і звинувачувальний висновок та кілька листів. Вилучили: копії всіх заяв, писаних у суд і до прокурорів, усі виписки зі справи, копію касаційної скарги, текст його останнього слова (воно ж було й першим). Мотив вилучення — що все це не має відношення до справи. Також вилучили кілька листів від друзів. На вимогу оформити актом, що саме і на якій підставі було вилучено, не реагували.

Через кілька годин Горбаля вихопили з боксу, солдати-конвоїри обшукали повторно. Горбаль попередив, що відмовляється від етапу, доки йому не повернуть украдені речі. Проте його ніхто не слухав, насильно заштовхнули у воронок і повезли з столиці України. Під час етапу він тиждень сидів в Одеській тюрмі і десять днів у Миколаївській. Від конвою довідався, що його везуть до станції Ново-Данилівка Миколаївської області, в табір №93. Дізнався також, що там працюють у каменоломнях.

У Миколаївській тюрмі Микола Горбаль дуже погано почувався морально і фізично, тому не міг дочекатися, коли вже його привезуть бодай у каменоломні, аби дихнути свіжим повітрям. Але його не везли. Не маючи інших засобів, змушений був оголосити голодівку, про що повідомив адміністрації тюрми заявою такого змісту:

„Начальникові Миколаївської тюрми від транзитного в'язня Горбаля Миколи Андрійовича

Заява.

Доводжу до вашого відома, що з 6-ої години 15-го квітня 1980 року відмовляюся приймати їжу. Вдатися до цього заходу протесту мене спонукали умови, в яких зараз перебуваю. Минуло десять днів, як я перебуваю транзитом у тюрмі міста Миколаєва (з 4. IV. 80). Закон не дозволяє тримати в'язнів більше десяти днів на одній пересильці. Мені відомо, що мене везуть до колонії №93 Миколаївської області. За цей час було вже два етапи до тієї колонії, але мене продовжують тримати в транзитній камері. Ще 8. IV. 80 р. я направив заяву начальникові спецчастини з проханням з'ясувати, чим викликана моя затримка, але по сьогоднішній день не отримав відповіді. Вчора знову було відправлено етап у тому напрямку, і знову мене не взяли. Питання стояло б не так гостро, якби утримання в камері №55 відповідало елементарним вимогам, передбаченим правилами утримання людей у приміщеннях камерного типу. В камері відсутній санвузол. Бачок, який використовують як парашу, постійно відкритий (не має покришки); пайки хліба, який видають в'язням, лежать поруч, їх теж нічим закрити. Вікна не мають шибок, і лише зусиллями самих в'язнів удалося позатикати їх плівками з целофанових мішечків. В'язням не видали нічого з постільних речей, доводиться спати на голих нарах. Але й на них вміщається від сили десять чоловік, а в камері постійно від 13 до 22 в'язнів. Нам не видали навіть горняток, щоб напитись окропу, і тільки на 7-й день вдалося випросити кілька ложок. Нарешті, ми позбавлені будь-яких засобів інформації: в камері немає радіоточки і нам не видають жодної газети. Також відсутнє будь-яке медичне обслуговування. Зараз я почуваю себе хворим. Уже третій день мучуся від болів голови, душить кашель, відчуваю підвищену температуру. Але за 10 днів я лиш один раз бачив медсестру, в якої, на жаль, так і не знайшлося таблетки від болю голови. Надіюся, що з Вашою допомогою зможу домогтися прийому в лікаря. Прошу з'ясувати, чому мене не відправляють на етап, і якщо для цього є поважні причини, прошу перевести мене до іншої камери, що відповідала б нормам утримання людей у приміщеннях такого типу.

В разі, коли цю мою заяву буде зігноровано, і я не отримаю на неї сьогодні відповіді, то завтра я буду змушений звернутися з аналогічною заявою до прокурора по нагляду за місцями позбавлення волі. 15. IV. 1980 р.".

Відповіді Горбаль так і не отримав, але вже через кілька годин його відправили етапом, але до іншого табору — № 53, що недалеко від Миколаєва. Отже, на каменоломні він не потрапив. Але й тут йому знайшли чи не найважчу роботу — токарем. Норми великі, часто їх не встигають виконати за день. Точать великі деталі, що важать часом по кілька центнерів. Офіційно робочий день 8-годинний з одним вихідним днем на тиждень — у неділю. Таких невільничих днів за його новим вироком — 1,827.

Відзначено річницю бою Української Дивізії під Бродами

Лігайтон, Па. (О. Л-ний). — Тут, на оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, в неділю, 27-го липня станиці Братства колишніх вояків 1-ої Української Дивізії УНА в Філядельфії та Лігайтоні спільно відзначили 36-ту річницю боїв Української Дивізії, що їх вона звела в липні 1944 року в околицях Бродів, Західня Україна, проти московської Червоної армії. І хоч Дивізія була окружена та багато вояків Української Дивізії полягло на полях боїв, то все таки Дивізія пробилася із ворожого кітла.

Польову соборну св. Літургію в намірені українського народу та війська, а потім Панахиду за поляглих під Бродами вояків Української Дивізії відслужили спільно о. д-р Роман Мартинюк, парох оселі ім. О. Ольжича, та колишні вояки Української Галицької Армії о. митрат Василь Головінський та о. митрат Гілярій Врублевський. До Торжественних Богослужень співав місцевий хор під орудою Василя Пізара. У церковних відправах взяли участь зорганізованими лавами в літніх одностроях із братським прапором комбатанти Української Дивізії, молодь — учасники літнього табору Українського Золотого Хреста, та громадянство.

Після церковних відправ відбулася у привітній залі оселі святочна комбатантська зустріч з громадянством за спільним обідом, що його справно підготовила управа оселі ім. Олега Ольжича під керівництвом інж. Івана Харамбури.

Відкрив зустріч заступник голови Станиці Братства Дивізійників у Лігайтоні побратим Мирослав Прончак, а далі програму зустрічі вів учасник боїв під Бродами мґр Олександер Луцький, який — з огляду на спеку — провів її в рекордовому часі однієї години.

Після початкової молитви, що її провів о. митрат Василь Головінський, ведучий програмою коротко підкреслив вагу й потребу відзначування річниць боїв Української Дивізії під Бродами, закликаючи присутніх хвилиною мовчанки вшанувати пам'ять поляглих вояків під Бродами. Святкове слово виголосив кількакратний голова в попередніх каденціях Станиці Братства Дивізійників у Філядельфії побратим Володимир Зуляк, який, коротко, але ядерно насвітлив генезу боїв Української Дивізії під Бродами та їхнє значення в історії визвольних змагань.

Ведучий програмою представив й привітав гостей за головним столом, якими були — о. митрат В. Головінський (УКЦ), о. митрат Гілярій Врублевський (УПЦ) з дочкою Мартою, адміністративний директор УККА й віцепрезидент СКВУ мґр Іван Базарко, голова Відділу УККА у Філядельфії проф. д-р Петро Стерчо, голова Крайової Управи Братства кол. вояків Першої УД УНА в ЗСА мґр Богдан Артимишин, голова Станиці Братства Дивізійників у Філядельфії побратим Володимир Сімків, заступник голови Станиці Братства в Лігайтоні побратим Мирослав Прончак, цьогорічний голова управи оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні інж. Іван Харамбура та керівник програми мґр Олександер Луцький з дружиною Люною.

Зокрема рясними оплесками присутні гості віддали пошану приявним на цьогорічній зустрічі колишнім учасникам боїв Української Дивізії під Бродами, що їх представлено особисто. Це були побратими: Лев Федорук, який, попавши під Бродами в полон, щойно після 28 років каторги й заслання повернувся до своєї родини; Ярослав Лучанко, Євген Шкільник, Іван Книгницький, Дмитро Шевчук, Микола Бойчук, Олександер Луцький і гості із Станиці Дивізійників у Нюарку-Ірвінгтоні — Всеволод Будний та Андрій Тимкевич.

Короткі усні привітання з нагоди річниці боїв під Бродами, підкреслюючи їхнє всенаціональне значення, виголосили: мґр Іван Базарко, мґр Богдан Артимишин і проф. д-р Петро Сверчо, який особливо підкреслив активну й позитивну співпрацю Станиці Дивізійників у Філядельфії у всіх конструктивних акціях і діях Відділу УККА. Рівночасно він же й передав привітання від Центральної управи Організації Державного Відродження України, колишніх вояків Карпатської Січі та проф. д-ра Богдана Гнатюка, який саме попереднього дня обходив своє 65-річчя та через родинні обставини не міг взяти особисто участи у цьогорічних відзначуваннях річниці боїв під Бродами.

У мистецькій частині свята сестри Маріяна й Оксана Михайлюківни (вони ж — активні пластунки й діючі членкині організації МУН „Зарево") із зворушливим відчуттям передали у знаменитій рецитації вірші, присвячені боям Української Дивізії під Бродами, пера дивізійних поетів Богдана Стефанишина та Володимира Мирищака.

Після того учасники розважалися товариською гутіркою та співом дивізійних пісень, а на закінчення керівник програми зложив сердечну вояцьку подяку всечеснішим отцям і хорові за церковні відправи в пошану поляглим воякам Української Дивізії під Бродами, усім промовцям, виконавцям мистецької частини програми, учасникам цьогорічної зустрічі та зокрема оселі ім. Олега Ольжича, яка як усе в попередніх роках, так і цього року під проводом голови оселі інж. Івана Харамбури дуже прихильно поставилася до цьогорічних відзначувань річниці боїв під Бродами й справно вив'язалася із своїх господарських обов'язків.

Закінчено це свято молитвою, що її провів о. митрат Гілярій Врублевський, та спільним співом національного гимну „Ще не вмерла Україна".

У цьогорічні відзначування 36-ої річниці боїв Української Дивізії під Бродами входили також короткий коментар, присвячений тим боям, пера учасника мґра Олександра Луцького на українській радіогодині ім. В. Блавацького у Філядельфії, та вістки його ж авторства перед й після святкувань в українській пресі.

Скромна українська людина, проте аристократ українського духа

Невтомний дзвонар вічности, час, вже віддзвонив першу річницю від того часу, коли в малій місцевості Ембридж, Па., покинула цей світ скромна людина великого серця, сл. п. Андрій Глушко. Хто такий Глушко, запитували ми себе? Треба конечно одержати про нього конкретні дані, щоб можна було сказати про цю тиху і скромну людину бодай кілька щирих і теплих слів нашої подяки. Дякуючи авторові споминів „Шляхом Леґенди" Богданові Казанівському, одержано такі дані про особу покійного Андрія Глушка:

Андрій Глушко народився 4-го вересня 1909 року в селі Тартакові, Сокальського повіту, Західня Україна. Там то і навчався. На двадцять першому році життя став членом ОУН, приймаючи активну участь у підпільній боротьбі аж до виїзду з України в 1944 році.

Був арештований польською поліцією у 1932 році і сидів у в'язниці Бриґідках у Львові. Він належав до одних з небагатьох, що слідкували через тюремні ґрати, як тюремна адміністрація приготовляла шибеницю для страти сл. п. Данилишина і Біласа. З його камери було видно, як у досвітковому сумерку вели двох національних, героїв на страту. Тоді камера піднялa крик і вся тюрма заворушилася. Націоналісти почали співати „Ще не вмерла Україна", їм помагали кримінальні в'язні.

Смерть двох молодих членів ОУН зробила на Андрія потрясаюче враження і він собі прирік ціле життя боротися проти окупантів України, щоб Україна була самостійною державою, бо тільки в самостійній державі може бути збережена молодь, яка матиме можливість всебічно розвиватися без страху за своє життя. Тож Андрій лишився вірним своїм ідеалам аж до смерти.

До Америки св. п. Андрій Глушко прибув після Другої світової війни і замешкав в Ембриджі, Па., де тяжко працював у молочарні. Жив скромно, але ніколи не переставав бути активним в системі ОУВ-Фронту, переводив різні збірки на різні національні цілі й сам був дуже жертвенний, завжди жертвував найбільше, щоб дати добрий приклад іншим. Сам був працьовитий і щедрий і того вимагав від інших. Втішався повагою серед української громади.

Відійшов несподівано, працюючи в городі старенької немічної сусідки, приводячи город весною до гарного вигляду, протинав кущі й бур'ян. Любив порядок у господарстві і любив, щоб нелад не дратував його ока. Помер у тому городі ніким непомічений, щойно другого дня його завважили сусіди.

Поховали його друзі згідно з його останньою волею на цвинтарі — „Українському Пантеоні" — в Бавнд Бруку, Н. Дж. Там і стоїть на могилі пам'ятник зі знаменом ОУН.

Своє заощаджене майно св. п. Андрій Глушко розподілив так: 25 тисяч долярів для братів і сестер в Україні, 9,900 долярів для 13-ти різних товариств і організацій і 17 тисяч долярів для Української Фундації Волі в Америці, Інк.

Покійний Андрій Глушко — це аристократ духа, приклад гідний до наслідування, приклад вірної любови до свого народу аж до смерти. Тож хай буде вічна і славна пам'ять дорогому Андрієві.

Кожного року полине перед престіл Всевишнього поминальна Служба Божа за спокій душі цієї небуденної людини.

Головна канцелярія Української Фундації Волі в Америці

Буря над Польщею

(Закінчення зі ст. 2-ої)

життя. Але постійний нагляд московських авгурів і кремлівське „керівництво світової революції" по назві, а по суті русотяпство й шовінізм, та страх, щоб невелика Польща не „дігнала й не перегнала" великого СССР" у матеріяльних і духових здобутках, будуть її постійно зіштовхувати вниз. З того виростатиме спротив, фермент і повторювання 1956 — 1970 — 1976 — 1980...

НОВИЙ ПІДРУЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Канадський Інститут Українських Студій опублікував підручник української мови Проф. Асі Гумецької з університету Мічіген. Ця книжка надається до курсів для початківців і для заавансованих студентів, які вивчають українську мову не тільки в університетах, але й на літніх чи подібних курсах. Книжка має 930 сторінок друку і її можна набути за 8,00 дол, звертаючись до: Assya Humesky, „Modern Ukrainian", University of Toronto Press, Order Department, 5201 Dufferin Street, Downsview, Ont.Canada M3H 5T8.

УАПЦерква в Екзилі відбула Синод

З благословення Екзарха Вселенського Патріярха, Високопреосвященнішого Архиєпископа Яковоса, був скликаний після довшої перерви Собор святої Української Автокефальної Православної Церкви в Екзилі, яка перебуває у лоні Вселенського Патріярха. Собор був скликаний на 26 і 27 квітня, 1980 року, до церкви свв. Володимира і Ольги, 806 Філмор авеню, Боффало, Н.Й.

Архипресвітер о. Олексій Царик, голова Консисторії УАПЦ в Екзилі

На соборі було 48 делегатів із 16 стейтів Америки і з Канади, що репрезентували наші церкви і місійні осередки УАПЦ в Екзилі. На цьому соборі обрано всі церковні інституції нашої Церкви, а зокрема Консисторію, в такому складі: Архипресвітер о.Олексій Царик — голова, прот. Лев Островський — заступник голови, о.Давид Гробельний — секретар, інж. Борис Ковтун — скарбник і проф. Олекса Гончар — член.

На генерального вікарія УАПЦ в Екзилі і адміністратора обрано настоятеля церкви свв.Володимира і Ольги Архипресвітера о. Олексія Царика. Консисторія приміщується при церкви свв. Володимира і Ольги в Боффало. Офіційний орган УАПЦ в Екзилі називається „Голос Церкви", який незабаром вийде у світ. В ньому будуть подані резолюції Собору, статут Церкви, матеріяли про наші церковні інституції та багато дечого іншого.

Ми щиро закликаємо всі наші братні Українські Православні Церкви до згоди, братерства й єднання у святій Вселенській Православній Церкві і вірі, яку на протязі тисячоліття исповідував наш побожний нарід. Розділені далеко не зайдемо, бо де-юре і дефакто мусимо злобути місце у лоні Вселенської Церкви і визнання у всіх східних патріярхів православних, опріч червоного лже-православного атеїстичного Московського патріярха і його комуністичного зверхництва.

Люба Жук концертує

Престижеве видання — журнал — університету МекҐілл в Монтреалі, під назвою "Мюзік МекҐілл", яке появляється два рази в році і яке інформує про важливі події на музичному факультеті та про особливі досягнення членів факультету, помістило в останньому числі (літо 1980) знімку проф. Люби Жук та інформацію про її недавні два концерти: Монтреальську прем'єру "Конструктора", твору українського композитора Маріяна Кузана з Парижу, та про ювілейний концерт в Торонто для вшанування 90-річчя Левка Ревуцького та 100-річчя Станислава Людкевича. "Мюзік МекҐілл зазначує, що цей концерт "вшанував двох великих українських композиторів".

проф. Люба Жук, піяністка монтон, грудень 1978), Ігоря Білогруда та Федора Якименка.

Під час останнього сезону Люба Жук виконувала українські фортепіянові твори також поза Канадою. В лютому ц. р. вона відбула довгу концертову поїздку, від Гонолюлю, Гаваї, почавши, поперез Японію, Філіппіни аж до Гонг Конгу. У всіх сольових виступах Люба Жук виконувала рядом з творами світової музичної літератури також твори українських композиторів: Мирослава Скорика, Володимира Грудина та Федора Якименка.

Люба Жук концертує також часто зі своїм братом Іринеєм, виконуючи твори для двох фортепіянів. В програмах концертів цього фортепіянового дуету — ансамблю — є завжди твори українських композиторів. І так в минулому сезоні Люба й Іриней Жуки концертували в Гамільтоні, Ґвелф, Монтреалі й у Кінгстоні та виконували в програмах концертів твори Юрія Фіяли ("Концерто да Камера", присвячене Любі та Іринеєві Жукам; прем'єра: Ед-

У минулому році — квітень 1979 — Люба й Іриней виконали цілогодинну програму на канадському державному радіо Сі-Бі-Сі, включаючи до неї твори Фіяли та Білогруда. В інтерв'ю під час цієї програми Люба Жук широко звітувала про обох цих композиторів і підкреслювала зокрема характерні українські елементи у їх творах.

Під цю пору Люба й Іриней Жуки приготовляють твори для двох фортепіянів канадського композитора Гіллі Віллена, століття з дня народження якого припадає якраз на біжучий рік. Під час 1980 року у всіх музичних центрах Канади відбуваються ювілейні концерти для вшанування творчости Гіллі Віллена, одного з найважливіших канадських композиторів; в місяці грудні Люба й Іриней Жуки виступатимуть у згаданих ювілейних концертах у Монтреалі та в Кінгстоні.

Новий осінній сезон піяністи розпічнуть гостинними сольовими виступами в програмах концертів відомого Византійського Хору з Голландії під час його північно-американського турне.

Інженери вшанували інж. Євгена Пастернака

В місяці травні збагатила нашу історичну літературу нова праця публіциста та громадського діяча інж. Євгена Пастернака під заголовком „Україна під большевиками" (1919 - 1939).

Ця книжка, яку автор скромно називає „спробою історичної студії", має 314 сторінок друку з коротким резюме англійською мовою, але насправді — це солідна праця нашої найновішої історії, написана на підставі дуже докладного простудіювання цієї доби. З притаманною його професії точністю і послідовністю та науковими доказами автор подає історичні події 1919 - 1939 років.

З нагоди появи цієї книжки Товариство Українських Інженерів у Торонто вшанувало автора, свого ж члена, інж. Євгена Пастернака спеціяльним авторським вечером.

Вечір відбувся в п'ятницю 30-го травня в приміщенні пансіону ім. Франка в Торонто. Вечір відкрив голова Товариства інж. Ярослав Соколик і представив чисельно зібраним інж. Є. Пастернака, сина сонятинного Підляшшя, який до гімназії ходив у Рівному, а інженерію скінчив у відомій Данціґській політехніці. Крім професійної праці інженера він завжди займався ще й громадською працею; був начальним директором Підляського Союзу Українських Кооператив і головою Українського Допомогового Комітету в Білій на Підляшші. По приїзді до Канади працював професійно та був одним з основників і передовим членом Українського Технічного Товариства. Тут же розгорнув свою журналістичну працю. Цікавився в першу чергу проблемою занечищення довкілля тут і в Україні, проблемою водних ресурсів України й іншими темами.

Вміщував статті у „Вістях Українських Інженерів", „Новому Шляху", „Свободі", „Українському Голосі", „Тризубі", „Нашому Голосі" й інших.

В 1969 році вийшла перша книжка Євгена Пастернака „Нарис Історії Холмщини і Підляшшя". Він багато допоміг своїй дружині Євгенії Пастернак зреалізувати побудову модерного пансіону для старших ім. І. Франка в Торонто. Слід тут відмітити, що увесь прихід з розпродажу нової книжки автор призначив на побудову нового дому ім. І. Франка в Міссісога.

Після представлення автора інж. Петро Бубела з переконанням відчитав кілька уривків з книжки. Марія Пастернакова, дружина св. п. проф. д-ра Ярослава Пастернака, виступила зі словом від мешканців пансіону. Вона підкреслила велику вартість і подякувала за фінансову та моральну піддержку тих, хто, мабуть, її найбільше потребує.

У своєму заключному слові інж. Євген Пастернак висловив радість і подяку за несподіваний вечір, який влаштували йому його колеги — інженери при співучасті заряду пансіону ім. Франка. Він коротко вияснив, що намагання фальшувати історію нашим ворогом і часте промовчування чи неправильне висвітлювання подій спонукало його написати цю працю.

Друга частина була питоменна нашим інженерам: щира, безпосередня та весела. Інж. Нестор Чорний з дозою гумору представив „квартет інженерів" в складі інженерів: Зенон Татарський, Нестор Чорний, Євген Дуткевич і Петро Бубела, які настроєво відспівали В. Безкоровайного „Вже прийшла весна" та Веселовського „Лети, тужлива пісне" і „Чар Карпатських гір". Також чудову пісню В. Івасюка „Червона рута". На закінчення квартет зі всіми присутніми заспівали улюблену „Гуцулку Ксеню". Квартетові акомпанувала Оксана Бризгун-Соколик.

До успіху вечора причинилася у великій мірі управа пансіону. Естетично прибрана заля, гарно застелені столи скатертями з вишивкою, розкішні китиці квітів на всіх столах, як і чудово прикрашені торти також на кожному столі. Це все створило з додатком доброго вина сердечну весняну атмосферу. Ще довго після закінчення програми присутні продовжували розмову з інж. Є. Пастернаком і після відспівання авторові „многих літ" побажали йому якнайскоршої появи нової книжки.

Авторський вечір Євгена Пастернака був питоменним імпрезою Товариству Українських Інженерів — поєднання корисного з приємним. Інженери не тільки вшанували свого визначного члена, що свій час присвятив українській науці, але також внесли радість і розвагу до пенсіону для тих, хто ту радість у похилому віці найбільше потребує.

Я.В.С.

Православна українська молодь відбула 33-тю конвенцію УПЛ

Тридцять третя річна конвенція Української Православної Ліги в ЗСА відбулася від 16-го до 20-го липня ц. р. в Янґставні, Огайо. Господарями її були Старший і Молодший відділи УПЛіги при церкві Св. Петра й Павла в Янґставні.

Конвенцію розпочато архиєрейською Службою Божою в окремій кімнаті готелю, де було уряджено каплицю з іконостасом. Очолив Богослуження Архиєпископ Константин з Чікаґо, а cослужили митрофорний протоєрей Василь Оліїник, о. Іван Наконечний і о. Іван Щерба. Співав хор делегатів під проводом протоєрея Василя Дякова. Багато делегатів приступили до Св. Причастя.

Президент Української Православної Ліги Йосип Колярчик із Аліквіпи, Пен., проводив нарадами Старших відділів, що тривали від 17-го до 19-го липня включно. Головну промову виголосила Марія Сімон із Міннеаполісу — перша віцепрезидентка УПЛіги — на тему "Ми бачили Світло Істини", що була моттом Конвенції. Владика Константин звернувся до всіх учасників із закликом і заохотою до дальшої праці на релігійно-церковному полі.

У конвенції взяло участь понад 300 делегатів і гостей, репрезентуючи відділи з цілої країни. Делегати прийняли рекомендації на поширення релігійних, культурних, товариських і спортових програм у межах УПЛіги, а також вибрали управу на нову каденцію 1980-1981 року.

Молодші відділи Ліги мали свої окремі наради, якими проводила Джекі Павлюк із Міннеаполісу, Мін., — президентка Молодших відділів. Делегати Молодших відділів обговорювали програми й діяльність, які зацікавили б молодь у віці 13-18 років. Це була дев'ятнадцята з черги конвенція Молодших відділів УПЛіги.

Під час конвенції кожного вечора відбувалися товариські та розвагові імпрези, які включали "Вечір гостинности", "Вечір українського села" та концерт. У суботу відбувся традиційний бенкет і баль з участю понад 500 осіб.

У неділю, 20-го липня, Архиєпископ Константин із численними священиками відправив архиєрейську Службу Божу в українській православній церкві Свв. Петра й Павла в Янґставні. Співав парафіяльний хор під диригентством Ольги Гаїв. Після Літургії відбулася присяга вибраних членів обох управ — Старших і Молодших відділів УПЛіги. Закінчено конвенцію прощальним обідом у парафіяльному Українському Центрі.

Йосипа Колярчика перевибрано на президента Ліги вже втретє; крім нього до управи ввійшли: перший віцепрезидент — д-р Гейл Волощак із Міннеаполіс, Мінн.; другий віцепрезидент — Роберт Ґедеш із Картерету, Н. Дж.; скарбник — Аліса Сивулич із Нортгемптону, Пенн.; рекордова секретарка — Синтія Галущак із Карнеґі, Пенн.; кореспонденційна секретарка — Леся Самп із Детройту, Міч.; фінансова секретарка — Лин Кончак з Філядельфії, Пенн.

Контрольна комісія: Керен Кульчицька з Нортгемптон, Пенн., Барбара Патроник із Гемонд, Інд., і Варя Пішко з Монесен, Пенн.

Трьох духовних дорадників Ліги призначує Владика Митрополит Мстислав. Дотеперішніми духовними опікунами були: о. прот. Василь Дяків з Линдора, Пенн., о. Іван Наконечний з Мейплвуду, Н. Дж., і о. Сергій Головко з Тейлос Парку, Ілл. Голови різних комісій і комітетів призначує президент у міру потреби. Також до Головної управи входять голови Окружних управ середньо-атлантійської, Середньо-західньої, Ню Йорк без Ню Джерзі та Західньо-пенсильванської округ.

До головної управи Молодших відділів УПЛіги вибрано: президент — Джеф Патроник із Гемонд, Інд., віцепрезидент — Лідія Дяків із Линдора, Пенн., секретар — Ліза Одочук з Мейплвуду, Н. Дж., фінансовий секретар — Наталія Яреско з Едісон, Ілл., скарбник — Ліза Тод із Гемонд, Інд.

Духовного опікуна та голову комісії для справ Молодших відділів буде призначено пізніше. Дотепер були: о. Іван Щерба — опікун, і Марі Друеш — голова комісії.

Під час конвенції вділено кілька нагород і відзначень окремим особам та відділам за визначну працю для Української Православної Церкви та Української Православної Ліги. Нагороду ім. пок. М. Барана одержав Степан Капелюк із Карнеґі, Пенн. Перше місце "Визначності" дістала Галя Слинько з Мейплвуду, Н. Дж., друге — Мар'яна Склярик з Парми, Огайо. Перша нагорода ім. о. Володимира Букати припала Василеві Шереметі з Вілмінгтону, Дел., а друга — Дарії Новековскій з Амбрідж, Пен. Перше місце в осягах праці Старших відділів зайняв Відділ при церкві Успіння Пречистої Діви Марії у МекКіз Ракс, Пенн. Перше місце між Молодшими відділами зайняв Молодший відділ при церкві Св. Архистратига Михаїла в Гемонд, Інд.. Стипендію ім. Лин Савчук і Шерен Кузбит одержала Катя Кулик з Клифтону, Н. Дж.

При цій нагоді подаємо кілька загальних інформацій про Українську Православну Лігу. На підставі постанов 7-го Собору Української Православної Церкви в ЗСА 1946 року засновано її заходами покійного о. Володимира Букати в роках 1946-1948, як невід'ємну частину УПЦ для об'єднання парафіяльних угруповань молоді. Завдання Ліги — служити Українській Православній Церкві шляхом поглиблення релігійного наставлення і посвяти та заохоти членів до праці на церковному й національному полі. Для цього Ліга застосовує різні корисні засоби, а теж має цілий ряд комісій і комітетів, що займаються виховними, культ-освітніми, стипендійними, організаційними й іншими ділянками. Членство Ліги охоплює Старших (Сеньйорів) від 18-го року життя вгору та Молодших (Юньйорів) у роках 13-18. Обидві групи творять окремі відділи при парафіях, мають власні льокальні й головні управи та своїх духовних дорадників. Територіяльно відділи об'єднуються в округи. Моттом Ліги є "Благочестя нашій Церкві, відданість для її молоді".

За час свого існування Ліга осягнула багато поважних успіхів. Активізування православної молоді, видання релігійних і виховних публікацій, моральна й матеріяльна допомога кандидатам на священиків, фінансова підтримка семінарії і табору Всіх Святих, різного роду конференції, семінари, курси й табори є лише деякими з численних аспектів діяльности Ліги.

Н. Н.

ЗАНЕПОКОЄНІ РОЗВИТКОМ СИТУАЦІЇ В ПОЛЬЩІ, де робітники непоступливо вимагають покращання умов праці, вищих заробітків і цілого ряду ще й інших більш засадничих уступок з боку комуністичного уряду, — комуністичні уряди сателітних країн стараються промовчувати ті події. Щойно виступ генерального секретаря польських комуністів Едварда Ґерека в цій справі по радіо і його заклик вертатися до праці й обіцянки деяких поступок для робітників змусив і сателітні країни відхилити трошки заслону над подіями в Польщі. Єдина Східня Німеччина подає точніші інформації про події в Польщі. Дещо подає також Мадярщина, зате інші щойно після виступу Ґерека подали короткі комунікати, про що йдеться. В Совєтському Союзі знову пущено в рух величезні заглушувальні радіостанції, спеціяльно побудовані для протидії европейським і американським радіопередачам.

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що американське воєнне летунство випробувало на летовищі Неллліс у стейті Невада новий тип літака, який побудований з матеріялу, що невтралізує діяльність радару. Радар не може за таким літаком ані слідкувати, ані його виявити. Цей літак не лише побудований з особливого матеріялу, але має також особливий вигляд. Дехто з поінформованих у цій справі твердить, що якраз особливий вигляд літака і був причиною катастрофи одного з них. Про продукцію літака було повідомлене тільки найвужче коло людей. Дехто тепер пояснює відмову адміністрації президента Картера продукувати бомбовик Б-1 саме тим, що він направду був перестарілий в порівнанні з цим зовсім під кожним оглядом новим типом.

ФІНАНСОВА КОМІСІЯ СЕНАТУ одноголосно ухвалила зменшення податків на 33 більйони долярів. Після короткої дискусії члени Сенатської комісії рекомендували скорочення індивідуальних податків на 22 більйони долярів і 11 більйонів для підприємств. Обидві пропозиції мусять бути схвалені Конгресом і підписані Президентом. Загально сподіваються, що пропозиція Сенатської фінансової комісії буде дещо змодифікована і увійде в силу від 1-го січня 1981 року.

Ювілейний з'їзд Бойківщини

Повідомляємо, що в мистецькій програмі ювілейного IV З'їзду Бойківщини, який відбудеться в днях 20-21 вересня, ц. р., на Союзівці, беруть участь наступні мистецькі сили й ансамблі: проф. Дарія Каранович — фортепіяно, проф. Володимир Тритяк — скрипка, квінтет бандуристів під орудою Павла Данилова, співоче тріо "Соловейки" під орудою проф. Зої Маркович, танцювальний дует Софійки Януш і Олександра Ґрагура — членів відомого ансамблю "Волошки" — з бойківськими танцями, та Ганна Кульчицька з Чікаґо з показом колекції оригінальних і стилізованих бойківських одягів. Ганна Кульчицька відома нашому громадянству із своїх багатьох вдалих виставок українських регіональних строїв.

З'їзд привітає від "лемківні" журналістка і письменниця Іванна Савицька. Програмову доповідь в часі ділових нарад виголосить інж. Юрій Яремкевич, а святочне слово на бенкеті — Олександра Городиська. Бенкетом керуватиме Іван Кульчицький.

Закликаємо колишніх мешканців Бойківщини привезти із собою всі збережені пам'ятки з Карпатської верховини з коротенькою метрикою їхнього походження (місцевість, рік...) та збагатити ними виставку експонатів, що триватиме два дні в часі З'їзду. По закінченні виставки позичені експонати будуть негайно повернені власникам.

Українські наукові установи приготовляються до документації українського голокосту, що під оглядом розміру та жорстокости є одним із найбільше жахливих в історії людства. Мусимо подбати, щоб мільйонові українські жертви не пішли намарно, а як гріхи мементо стали відомі всьому цивілізованому світові та струсонули його сумлінням.

Тому закликаємо наших членів і симпатиків зладити списки українських жертв із їхніх місцевостей в Карпатській верховині за польської, німецької та московсько-большевицької окупації і в часі З'їзду передати їх діловому комітетові для публікації в нашому журналі "Літопис Бойківщини".

З'їзд приготовить відповідні резолюції та меморандум і перед компетентними чинниками стане на захист наших братів і сестер на рідних землях, а зокрема в обороні незламного борця за релігійну та національну самобутність українського народу Осипа Тереля — визначного сина закарпатської Бойківщини.

Масовою участю заманіфестуймо солідарність з поневоленою Україною та рідною Верховиною.

Діловий комітет

Справлення помилки

В статті І. Теслі „Вартісна карта", в „Свободі" ч. 176 з суботи 16-го серпня неправильно надруковане прізвище знаменитого географа і картографа д-ра Миколи Кулицького, на що ласкаво увагу звернув редакції д-р Микола Тим'як.